

«På Norsktoppen»

Informasjonssmagasin for Lebesby kommune • Årgang 9 - Nr. 3 - 2012

«På Norsktoppen»

Så var vi nok en gang ute med Norsktoppen. I år ble det bare tre utgivelser ettersom kommunen tidligere i høst hadde en omfattende omdømmeavis som ble distribuert gjennom avisa Finnmarken. Vi håper at dette nummeret faller i smak, og ønsker alle våre lesere en riktig en riktig god jul og et godt nyttår.

Toril, Silje Elise og Øystein

postmottak@lebesby.kommune.no
Telefon 78 49 95 55
oystein@kystogfjord.no
Telefon 975 81 812

Vil du abonnere på magasinet?

««På Norsktoppen»» blir delt ut gratis til alle som bor i kommunen.

Andre kan abonnere?

Abonnementsprisen for 4 nummer er kr 250,-

Send giro til:

Lebesby kommune,
Kulturkontoret, Postboks 38,
9790 Kjøllefjord.

Bankgiro:

4961.72.00235

og merk den:

Abonnement «På Norsktoppen».

Forsidefoto:

Hans Karkuf Karlsen

Trykk: Trykkeriservice AS,

9711 Lakselv

www.trykkeriservice.no

Få vil merke stramt budsjett

Det er jul og budsjett tid. De fleste kommunene må gjøre store kutt for å få budsjettene sine i havn. Vi i Lebesby kommune har også vært avhengig av å stramme inn for å få budsjettet i balanse. Budsjettet for inneværende år var stramt, noe

også 2013 budsjettet vil bli. Vi har i år dekket inn underskuddet fra 2010 på 3,1mill og vi unngår dermed forhåpentligvis å havne i Robek-registeret. Til tross for at budsjetter er stramt mener jeg at befolkningen i kommunen ikke vil merke de store forskjellene til neste år. Vi har et godt tjenestetilbud innen helse, skole, barnehage og kultur i Lebesby. Vi skal fortsette å gi gode velferdstjenester til befolkningen vår også i 2013.

Jeg ser fram til at vi skal komme i gang med utbyggingen av omsorgsboligene våre. At vi nå skal få omsorgsboliger med heldøgns bemanning blir en styrke for omsorgstjenesten i kommunen. I tilknytning til omsorgsboligene vil det komme et dagsenter, i tillegg til at hjemmetjenesten vil ha sin base der. Vi vil få et flott bygg som blir helt annerledes enn det vi har

i dag, både i innhold og utforming.

Både kystflåten og landindustrien går noen spennende og utfordrende år i møte. Det er positivt med økte kvoter til flåten, samtidig som det er skremmende å se alle landanleggene langs kys-

ten som nå sliter. Jeg håper at flåten vår vil få rett pris for fisken sin i forhold til markedet, slik at både flåte og industri blir fornøyd. Håper også at 2013 viser at industrien tar vare på lokalflåten slik at vi kommer styrket ut av disse utfordrende årene som vi vil se komme i næringen.

Turngruppas adventstreff, kystlaget sin adventskafe, alle julegatene, ulike julemesser rundt omkring i kommunen, julebordet på Kjøllefjord sykehjem og julekonsert med Kjøllefjord kammerkor er alle flotte juleinnslag som har fått fram julestemning hos mange av oss i år. Takk til alle som bidrar til bolyst og er med på å skape en flott stemning rundt omkring i kommunen vår.

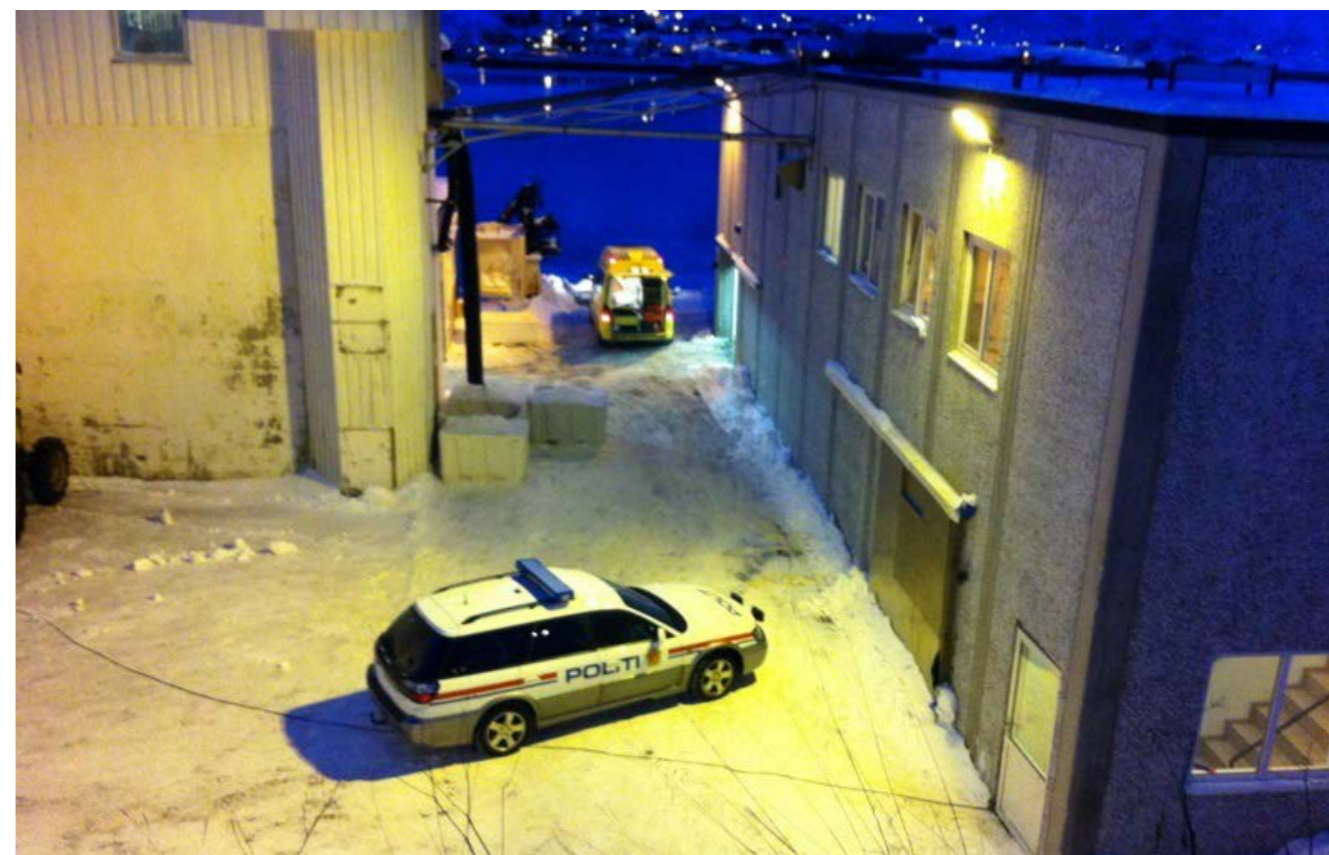
Ønsker alle en god jul og et godt nyttår!

Stine ☺

Ordførerens side

» Både kystflåten og landindustrien går noen spennende og utfordrende år i møte

Fylkesmannen i Finnmark mener beredskapsplanen i Lebesby kommune fungerer godt. (Foto: Øystein Ingilæ)

Kommunal beredskap

AV HARALD LARSEN, RÅDMANN

I høst er det tatt en nøye gjennomgang av kommunen beredskapsplan for å være på høyde med uventede situasjoner, om de skulle oppstå.

Kommunen er pålagt en rekke oppgaver knyttet til beredskap. Hos oss finnes det plan for kriseledelsen, plan for helsemessig og sosial beredskap, smittevernplan samt egne planer ved skoler og barnehager.

I høst har vi gått gjennom alle disse planene og redigert telefonlister samt sett over innholdet. I tillegg har rådmannen bedt om at planene gås gjennom på de avdelinger som er berørt. Vi har opp-

daget at det er forbedringspotensialer i noe av planarbeidet, det vil vi ta tak i og revidere i første halvår 2013.

Flere begreper

Det er en del begrepsforvirring da en lokalt har brukt andre begreper enn det som har blitt nasjonal standard. Spesielt er det lett å forveksle kriseledelse med det som vi lokalt har kalt kriseteam – det kalles nå for omsorgsteam.

Kriseledelsen:

Består av ordfører, rådmann, sektorledere og protokollfører(e). Kriseledelsen er en overordnet administrativ og faglig ledelse som skal samordne den kommunale innstasen ved ekstraordinære hendelser. Kriseledelsen skal også ha kontakt med eksterne aktører og fylkesmannen etter behov.

Omsorgsteam:

Kommunens omsorgsteam kan opprettes/komme sammen ved spesielle dødsfall, personlige kriser, katastrofer, ulykker og andre hendelser. Hendelsen og forhold i kommunen avgjør graden av innsats fra omsorgsteamets side. Det er legen som avgjør om omsorgsteamet skal opprettes/komme sammen.

Vellykket øvelse

Den 14/11 hadde Fylkesmannen en øvelse med kommunens kriseledelse. De skriver i sin rapport: "Fylkesmannen har et positivt inntrykk av Lebesby kommunes evne til å håndtere en uønsket hendelse". Men også Fylkesmannen peker på en del forbedringspunkter. Rapporten blir lagt ut på kommunens hjemmesider når den er endelig.

Yrkesmesse

Onsdag 16. januar avholdes yrkesmessa for ungdomsskoleelever i Lebesby og Gamvik. Vi oppfordrer våre lokale bedrifter til å melde seg på, for å vise ungdommen vår hvilke yrkesmuligheter vi har i kommunen!

Grønne midler

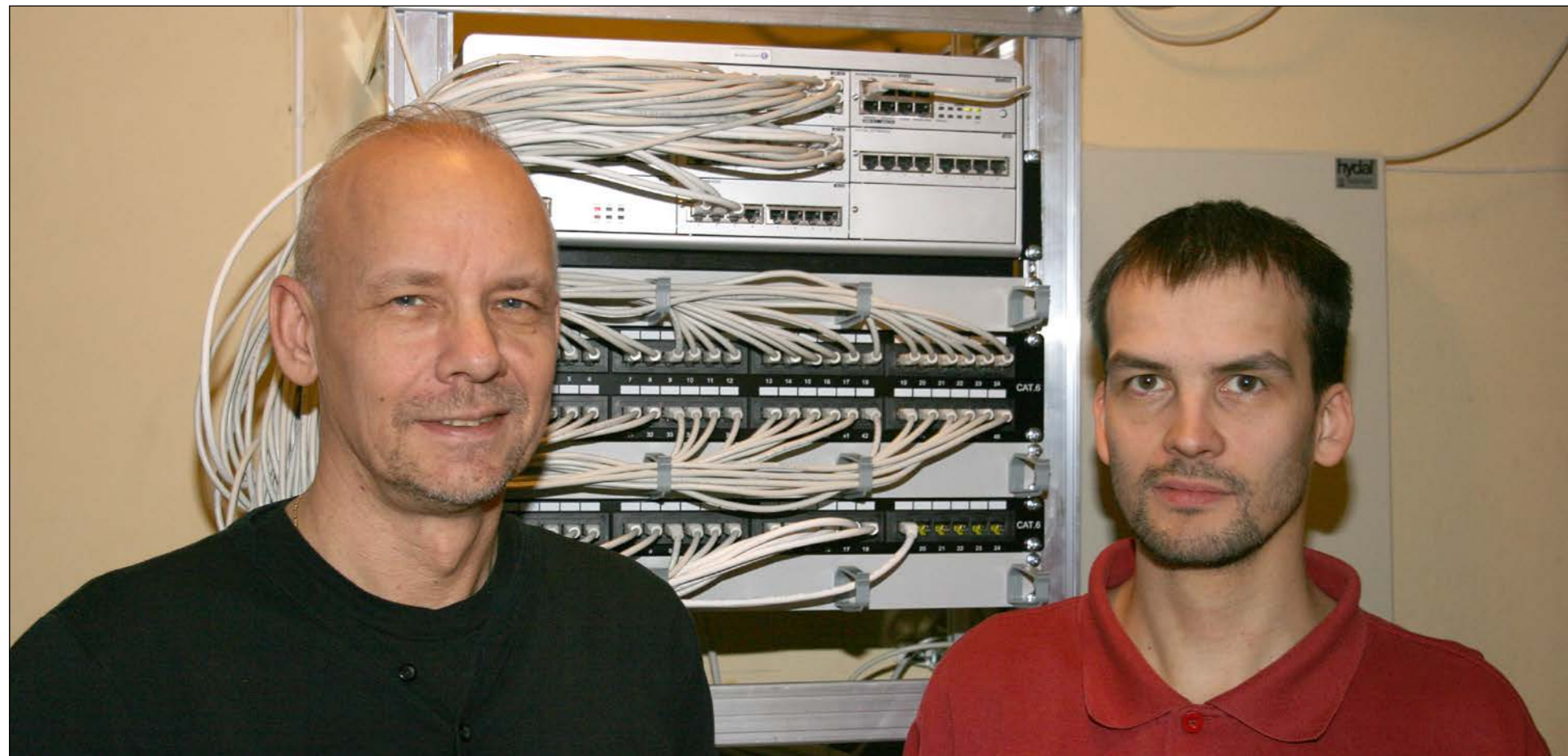
Vil foreningen din gjennomføre friluftstiltak som bidrar til økt aktivitet og bruk av naturen i Finnmark? Da kan dere søke om støtte fra FeFos Grønne midler - som har satt av penger til lokale foretak.

Neste års budsjett

Budsjett 2013 og Økonomiplan 2013 – 2016 er lagt ut til offentlig ettersyn fra d.d. og fram til Kommunestyrets møte den 18.12.12. Dokumentet er tilgjengelig på Rådhuset og Bibliotekene i kommunen.

Russisk gjest

Den russiske kunstneren Igor Filippov har nok en gang vært i Kjøllefjord for å undervise skoleelever i maling og tegning. Filippov er en av flere kunstnere som har lagt sin elsk på området helt nord på Norsktoppen.

Telefonsentralen leveres av Relacom, her ved Vidar M Pedersen (til venstre) og Roy T Vars. Bildet er tatt av Ørjan Kalinin.

Ny telefonsentral

Dette håper vi vil merkes som en forbedring for dere innringere. Omkoblingen skjedde tirsdag 4. desember og foregikk uten problemer. I denne omgang var det helsesenteret, næring/kultur, oppvekst (inkludert barnevern og PPD) og rådhuset som ble koblet fra gammelsentralen og over på ny sentral.

AV PETER BERG MIKKELSEN

Det legges opp til at våre «satellitter» som bibliotek/barnehage/skole/stedet Lebesby - som ikke har vært koblet til kommunens sentral - etterhvert også skal «plugges i» nysentralen. Antagelig starter dette arbeidet i januar.

Vår gamle sentral hadde sett sine beste år, og med den tekniske utvikling som har vært de siste årene kan vi ikke hevde at vi har vært på norsktoppen når det gjelder telefonløsning.

De siste gangene noe var feil

på systemet måtte vår leverandør kontakte «brukthandlere» og håpe at det fremdeles fantes brukte deler å oppdrive for å få sentralen i drift igjen. Nye deler var det slutt på....

Etter gjennomført tilbudsrunde ble vår nye løsning er en Alcatel Omnipex Office levert av Relacom. Med den nye løsningen har vi allerede satt i drift talemeldinger og tastevalg. Vi vil bruke litt tid framover til å finne et oppsett som vil være enkelt og brukervennlig. Det vil si at det telefonoppsettet vi

har nå, ikke nødvendigvis er den endelige løsningen.

For etter hvert å ende på en best mulig resultat er vi avhengige av å få tilbakemelding fra dere innringere, vi ber derfor om at dere kommer med innspill/kommentarer slik at vi sammen får dette til.

Ta kontakt på:

e-post:

postmottak@lebesby.kommune.no

telefon: 78 49 95 55 eller møt opp på Rådhuset dersom det passer best»

Omfattende utbedringer

Gjennom flere år nå har kommunen rehabilitert vann- og avløpsnettet i Kjøllefjord.

AV KJELL WIAN, TEKNISK SJEF

I budsjettet for 2012 var opprinnelig bevillingen på kr. 2.700.000 til formålet og denne gang var det vann –og avløpsnettet i nedre del av Bruveien, del av Raveien og del av Elveveien som skulle tas. Etter anbudsfristen var det 2 entreprenører som hadde levert anbud. A. Ødegård & Sønn AS var billigst på ca kr. 3.300.000 eks. mva. Hovedmomenter i dette området var å legge nye ledninger på sørsiden av Kirkeelva og sanere ledningene som ligger på nordsiden. Videre å etablere eget overvannsystem. Ny vannforsyning til Strandveien kommer nå gjennom vannledningen som ble lagt fra Kirkeveien og på baksiden av skolen for noen år siden.

Arbeidene startet opp i slutten av juni og pågikk kontinuerlig fram til midten av oktober.

Underveis i arbeidene ble det foretatt justeringer/endringer av planene, samt at en var nødt til å gjøre ekstra tiltak. Bl.a ble vannledningen som gikk over skoleplassen kuttet ut. Dette medførte omkopling av 3 bygninger til andre ledningsstrek. Kommunestyret endret bevillingen til formålet til kr. 4.000.000 eks.mva

Som mange sikkert har lagt merke

til i løpet av sommeren har det vært ”fjæra sjø” i Jernsteinvannet. Dette skyldes bl.a lekkasje på vannledningene. Da vi startet arbeidene i sommer rant det ut 240 m³ vann i timen gjennom ledningsnettet. Da vi var ferdig med arbeidene i høst var forbruket redusert til det halve. Dette tilsvarer ca. 3 mill. liter i døgnet og ca -2 cm på vannspeilet på Jernsteinvannet i løpet av ei uka. Like før isen kom hadde vannspeilet steget med 30 cm i forhold til laveste måling av vannstanden i sommer. Til neste år håper vi å få penger til å gjøre ferdig arbeidene i Raveien, fra Betel til Kirkeveien.

I sommer og høst er det utført et omfattende arbeid med vann og avløp i Kjøllefjord. (Foto: Tor Bjarne Ødegård)

Fikk 80.000

Lebesby kommune søkte om 185.000 kroner i tilskudd fra den kulturelle spaserstokken for 2013. Men for neste år får kommunen ikke mer en 80.000 kroner fra denne statlige tilskuddsordningen.

Ny båt

Brødrene Jahn og Ray Paulsen i Kjøllefjord har tidligere i høst investert i en 34 fot stor fiskebåt. De satser nå på en framtid som helårsfiskere, og vil være i full drift fra neste sesong.

Bygger nytt

Vevang AS vil i løpet av vinteren flytte inn i nye lokaler. I høst har selskapet satt opp et helt nytt garasjeanlegg i tilknytning til utleiebygget selskapet har på oversiden av velferden på Galgeneset.

Permanent anlegg

Bunker Oil har planlagt å få på plass et permanent drivstoffutsal i Ifjord. Målsetningen er at dette skal være på plass før påsken 2013. Det er bestilt inn en ny betalingsterminal og en ny pumpe for diesel.

På bildet ovenfor ser vi hjelpepleierne fra venstre Alice Normi, Irene Lauritsen, Pæivi Joensuu, Riika Joensuu og Åshild Ekhorn Pedersen. Mary Karlsen har også vært med i studiegruppa men var ikke tilstede da bildet ble tatt.

Styrker demensomsorgen

AV ÅSHILD EKHORN PEDERSEN

Vi er glad for å kunne meddele folket her at vi nå har fullført vårt to årige studie innenfor demensomsorgens ABC.

Demensomsorgens ABC er ett opplæringstilbud for bedriftsintern kompetansutvikling i kommunen, knyttet til Demensplanen 2015 og kompetanseløftet 2015, som kommer fra helsedirektoratet. Demens

er ett økende problem i vårt land fordi at folk lever lengere. Man ser at kompetansen innenfor området er liten i forhold til hva man kunne ønske seg. Vi tror at en av oss vil være med i et framtidig demens team i våres kommune.

Hva er demens?

Demens er en fellesbetegnelse på en tilstand (sykdom) som kan være forårsaket av ulike organiske sykdommer som fortrinnsvis opptrer i høy alder. Tilstanden medfører sympto-

mer som hukommelses svikt, svikende evne til å utføre dagliglivets aktiviteter, sviktende språkfunksjon og endret sosial adferd. Tilstanden fører til redusert evne til å ta vare på seg selv. Personer som rammes blir sykere ettersom tiden går og blir etter hvert mer og mer avhengig av hjelp fra andre.

Tall viser at:

Nærmere 71 000 mennesker i Norge har demens. Og man regner med at 140 000 nordmenn vil ha demens i 2040.

Mellom 70 og 80 prosent av de som bor på sykehjem har demenssykdommen, og over 30 000 personer med demens bor i eget hjem.

Den vanligste årsaken til demens er Alzheimers sykdom. Over halvparten av demenssyke har Alzheimers sykdom.

Det er ingen medikamenter som behandler eller som kurerer sykdommen, men i enkelte tilfeller kan medisiner dempe symptomene.

Lucia i Lebesby

Lebesby barnehage gledet beboerne på omsorgssenteret med Lucia-arrangement.

Omsorgssenteret i Lebesby fikk storfint besøk av små Lucier med tente lys og kurver full av lussekatter, skikkelig gode og nybakte forleden.

Både ansatte og beboere synes tiltaket var så bra at det fortjener en oppmerksomhet.

- Sang, musikk, opplesning og ikke minst god kaffe er til glede for

mange. Det sosiale betyr mye nå i den mørke førjulstida, sier Anne Teigen ved omsorgssenteret.

Både beboerne ansatte samt mange fra bygda, deltok under førjulsarrangementet.

Lucia-koret besto av Lebesby barnehage der Margunn Birkeland og Sandra Hansnes hadde med seg; Adrian Mina, Sindre, Chatarina, Christel, Victoria, Alice og Elisabeth.

På melkepakken

Denne jula presenterer TINE lokale gårdsbruk på sine melkepakker, og i region Nord-Norge pryder Friborg gård i Bekkarfjord ekstra lett melkepakken. Live Aurora (8) synes det er litt stas, men det kan også bli litt mye oppmerksomhet. Live liker å være i fjøset hvor hun hjelper til sammen med mamma Wiebke og pappa Svein. Hun har sin egen ku som hun steller og hun tar seg av kalvene og passer kaninen.

Styrker brannvesenet

Her trener brannmannskapet på hurtigfrigjøring ved Norges brannskole

Lebesby brannvesen har hatt TAS 2 kurs høsten 2012. Dette er ett kurs i hurtigfrigjøring av personer i bilulykker og avholdes av Norsk Luftambulanse.

AV FRANK PETTERSEN

Hovedmålsettingen ved kurset Tverrfaglig akuttmedisinsk samarbeid er å få pasienter raskere fram til sykehus. Deltakere er personell fra alle utrykn-

ingsetatene i kommunen: brannvesen, politi og helsepersonell.

Deltakerne får trening i hurtigfrigjøring, kommunikasjon og samhandling ved hjelp av teoretiske og praktiske gruppeoppgaver i disse to dagene. Utrykningsetatene har selv etterlyst denne kompetanseutviklingen. Kurset setter fokus på de små og mellomstore ulykkene, som dessverre ofte er hverdagen for utrykningsetatene.

Bruk av alternative frigjøringsmetoder kan mer enn halvere tiden det tar å frigjøre en fastklemt person. Frigjøring med bruk av vinsj er rimelig, sikker og utprøvd gjennom flere år.

Hurtigfrigjøring går ut på å trekke skaden i bilen ut, samme vei som den kom inn. Man fester kjettinger eller stropper gjennom vindusstolpene bak i bilen for å oppnå et mothold. Så festes kjettinger til stolpene og i rattstammen foran. Deretter vinsjes kupeen forsiktig tilbake mot opprinnelig form mens ambulanspersonell hele tiden har kontroll på pasienten. I mangel av vinsj kan man forankre kjettingen i et større kjøretøy som rygger.

Kommunikasjon, samhandling og ledelse vil være viktige faktorer for å korte ned innsattiden på skadestedet ved alle typer av redningsaksjoner. Derfor er kommunikasjon og samhandling priori-

tert i kurset Tverrfaglig akuttmedisinsk samarbeid 2.

Avdelingsleder beredskap har vært på Norges brannskole på kurset beredskap 1 som er ett kurs i røykdykkerledelse og utrykningsledelse. Vi har også hatt en person på kurs kategori grønn, som er ett kurs i kontroll og vedlikehold i brannlokkere og brannslanger.

Ny brannbil har vært ute på anbud, men det er ikke tatt noen avgjørelse på hvem som vil få levere ny brannbil i skrivende stund. Den nye brannbilen vil forsterke beredskapen i kommunen betraktelig, da den vil ha en vanntank på 3000 liter vann, og ha topp moderne utstyr for brann og bilulykker.

I tillegg vil den være utstyrt med annet utstyr for å håndtere ulykker. Vi prøver også å få opp røykdykkertjenesten slik at vi kan ha muligheten for å gå inn i hus for å berge liv. Denne tjenesten krever mye av mannskapet da det er fysiske krav og helsekrav som må oppfylles. I tillegg er det krav til 4 røykdykk i året, hvorav 1 skal være varmt. Vi klarer kanskje ikke være best på dette, men alt er bedre enn ingenting.

PS: husk brannsikkerheten i jula. Slokk levende lys når ingen er tilstede i rommet, og skift batteri til røykvarsleren. Er du interessert i flere tips ang brannsikkerhet, så les på www.brannvernforeningen.no

Lebesby kommune trenger flere brannkonstabler til deltidsbrannvesenet!

Vi har depot på Veidnes, Lebesby, Kunes og Dyfjord. Vi mangler folk på alle disse stedene og trenger deg som har lyst å være med i brannvesenet.

- Du stiller deg til disposisjon ved alarm og deltar på øvelser.
- Du bør ha bosted i nærheten av depot
- Du bør være i god fysisk form

Fast lønn som deltidsmannskap pluss betalt for utrykninger

Damer oppfordres til å søke.

Mer info ring:

Avdelingsleder beredskap
91382025 frank.pettersen@lebesby.kommune.no

Brannsjef
90980858 kjell.wian@lebesby.kommune.no

Søknad sendes på mail til:

Avdelingsleder beredskap
91382025 frank.pettersen@lebesby.kommune.no

Gode resultater for elevene

AV ANJA ELVESTAD

Også denne høsten har det vært avholdt

nasjonale prøver i engelsk, lesing og regning i 5. og 8. klasse. 9. klasse har hatt prøvene i lesing og regning.

5. klasse ved Kjøllefjord skole. (Alle bilder av Christoffer Jensen)

5. klasse

	Kjøllefjord skole	Finnmark fylke	Nasjonalt
Engelsk	2,0	1,9	2,0
Lesing	2,4	1,9	2,0
Regning	2,0	1,9	2,0

Beste nivå er 3 for barnetrinnet.

Som man ser av tabellene, har elevene gjort det bra, denne høsten også.

Spesielt morsomt er det at vi oppnår gode resultater i regning på ungdomstrinnet. Elevene har krav på tilpasset undervisning ut

fra sitt ståsted, samtidig som de skal ha regning i alle fag, ikke bare i matematikktimene.

Elevgruppene svinger selvsagt fra år til år, noe man også ser på resultatene på prøvene.

Vi ser at det lønner seg å starte tidlig med leseopplæringa i skolen, noe som danner grunnlaget for all læring – hva gjør man hvis man ikke kan lese?? Kjøllefjord skole har eget opplegg i så måte:

- TILSS (tilpasset opplæring i lesing og skriving i en stasjonsmodell) gjennomføres fra dag en i 1. klasse og til og med 4. klasse. Dette er nivåbasert og vi har lesekort til alle elevene. Alle elevene leser "en-til-en" på lærerstasjonen.

- Alle elevene skal gjennom klasselesekurs hvert år fra 3. klasse. Elevenes lesehastighet og -forståelse testes i forkant og etterkant av kursene.

- Elever som av en eller annen grunn henger etter, får tilbud om "lesefres" allerede i 2. klasse. Ser man at dette ikke har noen hensikt, testes elevene og henvises til PPD. Tilbudet til elever i mellomtrinnet heter "fresmer". Også her plukker man opp elever som av ulike grunner henger etter. Dette tilbudet gir vi også i matematikk og engelsk på ulike trinn.

- Vi har tett samarbeid med PPD hele veien. Her henter vi tips og hjelp til bl.a. testing underveis. Dette uten at elevene er oppmeldt til PPD.

8. klasse ved Kjøllefjord skole.

8. klasse

	Kjøllefjord skole	Finnmark fylke	Nasjonalt
Engelsk	3,5	2,8	3,0
Lesing	3,1	3,0	3,1
Regning	3,5	2,9	3,1

9. klasse ved Kjøllefjord skole.

9. klasse

	Kjøllefjord skole	Finnmark fylke	Nasjonalt
Lesing	3,3	3,3	3,5
Regning	4,0	3,3	3,4

Beste nivå er 5 for ungdomstrinnet.

Espen Bøgeberg og Wandee Thanthan stortrives på jobb på smoltanlegget Laksefjord AS i Friarfjord, og med fritiden på Lebesby.

Flyttet hjem til Lebesby

Er man interessert i jakt og fiske, er Lebesby paradiset på jord! Espen Bøgeberg (37), er glad for at han har flyttet tilbake til hjembygda.

AV TORIL SVENDSEN

Da Espen og kona Wandee Thant-han (32) bestemte seg for å flytte fra Oslo, var de aldri i tvil om at de skulle tilbake til Lebesby. – Jeg brukte mer og mer av feriene til å reise hjem, og da jeg fikk mulighet til å jobbe på Laksefjord AS, sa jeg ja med en gang, forteller Espen. Etter noen måneder i jobb, stortrives de begge to, og førsteinntrykket er veldig bra. – I

ungdomsskolen hadde jeg utplassering her, og synes allerede da at det var interessant. Nå arbeider jeg med røkting, reparasjoner av småting, og er en «potet» med varierte arbeidsoppgaver. Espen liker fysisk arbeid og aktivitet, og valgte derfor landbruksskolen i Tana da han tok videregående. Senere ble det rekruttskolen ved Rygge flystasjon og rundt 13 år ved Bring Frigoscandias transportterminal i Lørenskog. Innimellom tok han også økonomiske fag på høyskolen i Bø og Alta.

Espen er vokst opp med friluftsliv og er veldig glad i å være ute i naturen. Nå håper han på mere sne, så de kan ta i bruk lysløypa.

De har også samlet en gjeng som spiller volleyball hver uke, noe de også gjorde da han gikk på ungdomsskolen. Wandee trives også veldig godt, selv om hun gjerne vil til et større sted innimellom for å shoppe. – Det har vært en stor overgang, først fra Bangkok til Oslo, og så derfra til Lebesby, ler hun. Hun har hele tiden vært positiv til å flytte nordover, men først ønsket hun å gjennomføre et kurs i restaurant og matfag. På fritiden har hun fått øynene opp for strikking og toving, som hun synes det er artig å holde på med. Nå drømmer paret om å bygge seg et eget hus. – Drømmen er et lite hus med en diger garasje, ler Espen.

Du skal ikke leite lenge før komagruppen stikk fram...

Bildet viser 1 – 4.klasse på besøk i utstillinga. Bak fra venstre: Even, Emil, Iver Sverre, Andrine og Live Aurora. Foran fra venstre Simon og Signe Marie. (Foto: Anna Nilsen)

AV JOHNNY MYHRE

Dette er en fotoutstilling i regi av Áltá Sámi Giellaguovddáš i samarbeid med Høgskolen i Finnmark som har vært satt opp i Kjøllefjord og Lebesby denne høsten.

Den viser kultur og historie relatert til sjøsamiske kofter med opprinnelse i Vest-Finnmark, men har og sin aktualitet for oss i Lebesby. Utstillingen gir et innblikk i den

sjøsamiske historien, en historie som på grunn av fornorskningen er ukjent for svært mange. Stadig flere oppdager at det i deres familiebakgrunn også finnes samiske historier. I sjøsamiske områder har slike historier vært omspunnet av taushet og skam. Denne utstillingen viser fragmenter av livet i sjøsamiske områder slik de fremstår i museumsarkiv og private fotoalbum:

- Fra de første skildringene som ble utarbeidet under reisendes ekspedisjoner, - via tidsperioder hvor man i økende grad skjulte

og mistet synlige samiske kjennetegn, - fram til dagens samfunn hvor man igjen kan snakke høyt om sin samiske familiehistorie og åpent vise sin sjøsamiske identitet, for eksempel gjennom å bære kofte.

Lebesby oppvekstsenter har brukt utstillingen til å vise hvordan det nok var for mange i Laksefjord også. For noen ble dette en sterk påminnelse i forhold til historier de har hørt fra/om sine besteforeldre som ikke kunne norsk når de kom til Lebesby for å gå på internatskole, som ble utsatt for fornorskningen.

Lebesby kommune ønsker å ta i mot nye innbyggere på en best mulig måte, men trenger din hjelp. (Foto: Hans Karluf Karlsen)

Mitt møte med Lebesby kommune

Lebesby kommune ønsker å ta godt i mot nye innbyggere, men også ta vare på de som er her. Derfor trenger vi DIN hjelp til å komme med gode innspill til ting vi kan bli bedre på og gjerne tilbakemeldinger på det som allerede er positivt. Norsktoppen tok en liten prat med noen av de nye innbyggerne og spurte dem hva de lurte på når de kom hit første gang.

AV SILJE ELISE GREVSNES

Ørjan Kalinin har ansvar for utleie i kommunen. Han forteller at han følger seg godt mottatt og liker å være i et spennende og aktivt samfunn. Sammen med konen Maria som arbeider som tannlege i kommunen, sønnen Marius på tre år og katten Roberto kom Ørjan kjørende fra Tromsø i midten av august. Nå bor de i Snattvika og trives godt, med flott utsikt og gode turmuligheter. Marius trives i Galgenes barnehage og deltar på både Nøstegym og svømming.

En av de tingene Ørjan lurte på når han kom hit var: når åpner kinoen?
Svar: Vi venter på et tilbud, men satser på at kinoen er digitalisert i løpet av neste kvartal.

Turnus- legene og kjæresteparet Solveig Skrede fra Volda og Kjetil Fosse fra Stjørdal kom også i august. De forteller at de liker naturen og at kommunen har gode muligheter for jakt. Solveig skjøt sin første rype i årets sesong. De har også blitt kjent med masse hyggelige folk og skryter av bra tilbud i hallen. Når det kommer til jobben er det utfordren-

de med lange avstander, samtidig som man får erfaringer som man ikke hadde fått i større byer.

En av de tingene de lurte på når de kom hit var: Hvor er nærmeste Rema 1000 butikk?
Svar: Nærmeste Rema 1000 ligger i Lakselv. Men vi har jo Coop og Joker i Kjøllefjord.

Inger Petterson flyttet hit i mai og begynte å jobbe som IKT- konsulent i kommunen. Hun er født i Vardø, men vokste opp i Porsgrunn. Selv om hun har bodd i Finnmark i

15 år kjente hun ingen før hun kom hit, så det var spennende å reise til et nytt sted. Hun synes naturen i Kjøllefjord er spesiell. Her er stille, fredelig, trygt og godt å være. Og med fjellet rett utenfor døren er det enkelt å legge ut på toppturer.

En av de tingene Inger lurte på da hun kom hit var: Finnes det noe oversikt over turløyper i kommunen?
Svar: Ja det finnes, kontakt Arctic Coast: post@arcticcoast.no eller ring 78 49 82 50.

Espen Bøgeberg flyttet tilbake til Lebesby i august og begynte å jobbe på smoltanlegget Laksefjord AS i Friarfjord. Etter å ha vært borte fra Lebesby i nærmere 20 år synes han det er veldig bra å komme tilbake, og han stortrives både på jobb og i fritiden.

En av de tingene Espen lurte på da han kom hit var: når blir det mulig å kjøpe bensin i Ifjord?
Svar: Bunker Oil håper at dette er på plass til påsken 2013, se egen notis i bladet.

Det er nok mange ting man lurer på når man kommer til et nytt sted. En god mottakelse gir en god start, men likevel er det nok mye nytt man ikke er forberedt på. Det kan være alt i fra hva de ulike fargene på søppelposene betyr til hvor man kan gå for å oppleve nordlyset danse på himmelen. Med ønske om å gjøre livet enklere både for nye og gamle innbyggere har vi derfor laget et skjema som vi håper du vil fylle ut og levere til kommunen. Vi håper at vi får mange gode tilbakemeldinger på hvordan DU tenker at Lebesby kommune kan bli et enda bedre sted å både komme til og bli værende.

Fyll ut skjemaet og kom med forslag på hvordan vi kan bli gode på å ta i mot folk! Og fortell oss hva DU lurer på og trenger informasjon om der du bor.

Ungdommens hus

Klubbleder Unni Esp

Jeg ble ansatt som klubbleder i mai og har brukt den første tiden til å bli kjent med ungdommene og rutine- ne på klubben. I utgangspunktet har jeg vakt hver 3. uke og administrasjonstid hver onsdag på klubbens kontor. Da kan jeg treffes på telefon 911 94 614. Gabriel Krogh er ansatt i den andre klubbstillinga og har vakt hver 3. uke. Han blir hos oss ut skoleåret og det er vi veldig glade for. Mitt mål med arbeidet for klubben er at det skal bli et godt, trygt og trivelig møtested for stedets ungdommer med klubbkvel- der og noen større arrangementer i løpet av året. Jeg ønsker også at vi av og til kan være en arena for møter med ungdommer fra resten av kommunen og nabokommuner. En annen viktig prioritering fremover er å få i gang ungdomsrådet i kommunen og skape engasjement blant ungdommene. Det er veldig viktig at ungdommen selv er med og uttaler seg i saker som gjelder deres aldersgruppe i kommunestyret.

Med vennlig hilsen
 Unni Esp

Birger Amundsen, en lese- og musikkglad herre på 88 år. På soverommet er en hel vegg dekket av bøker. Her finnes Ibsen, Hamsun og mange flere. Vilhelm Moberg, Tor Jonsson, Ivar Lo-Johanson er favoritter. Merk det store bildet av Kjøllefjord på veggen bak.
Foto: Gulla Nyheim Gramstad, juni 2012

Det beste som har hendt meg

AV GULLA NYHEIM GRAMSTAD

Midt i Tromsø by, i en leilighet i et pent boligkompleks, møter jeg en kjent kjøllefjording. Mannen begynte som fisker i Kjøllefjord, fortsatte med vognmannsforretning, og ble drosjeeier og etter hvert kjøpmann. Navnet er Birger Ibert Amundsen.

Mannen setter øynene i meg og begynner øyeblikkelig å snakke, og det gjør han uavbrutt i time etter time, ja, nærmere åtte timer blir det før jeg utmattet og fylt til randen utslitt melder: - Nå må jeg gå! Den snart 88-årige mannen er ikke sliten, jo, kanskje

litt, men han er en stor medrivende forteller som husker godt, og han kan kunsten å krydre historiene.

Også på vei ut lyder stemmen: - Jeg må fortelle en historie til. Og jeg, som har falt fullstendig for denne fortelleren, må opp med blokka igjen. Sannheten er at Birger Amundsen kunne jeg hørt på enda lengre. Han har levd lenge, han har mye å fortelle, er reflektert og åpen. I blant kanskje litt for åpen, alt kan ikke gjengis på trykk, noe han selv setter grenser for. Birger er morsom og slagferdig, men hans historie har mange fasetter, også mørke og dystre; den er spunnet ut av en barndom i fattigdom, oppbrudd og flytting, krig og tuberkulose.

Fra Rossfjord til Kjøllefjord

Birger ble født i Rossfjord i Lenvik kommune, den 26. september 1924.

Foreldrene var Anna Oline og Arthur Marinius Amundsen, som begge bodde i Kjøllefjord og ligger begravet der. De fikk tre barn. Dagmar, som er død. Lisette, enke etter Henry Akselsen i Kjøllefjord, nå bosatt i Lillesand og gift med Sigurd Breimoen.

Familien flyttet fra Rossfjord til Kjøllefjord i 1936. Da var Birger 12 år. Meningen var å tjene så mye penger at Arthur kunne kjøpe en gård og flytte tilbake til Rossfjord. Slik skulle det ikke gå. Krigen som brøt ut i Norge i 1940, gjorde slutt på de planene.

Birger vokste opp i Kjøllefjord, gikk på skole, deltok i speideren og i en forening som het "Finnkirkens unge vilje", en avholdslosje tilknyttet IOGT (International Organisation of Good Templars), etablert ved lærerne Schei og Orhaug.

Kitty og Birger Amundsen giftet

seg og fikk fem barn. Kitty født Andreassen, var fra Hammerfest. Hun var født i 1925 og døde i 1986 av en hjertesykdom. Den eldste sønnen Erling, bor i Ålesund, Birger på Svalbard. Datteren Liss, bor i Kristiansand. Til farens store sorg døde nummer fire i søskenflokket, Elin, i april i år av kreft, kun 57 år gammel. Den yngste datteren Tone, er bosatt i Skien. Birger har 14 barnebarn og 12 oldebarn.

Humor og svik

Det tar en stund før Birger begynner å fortelle familiehistorien fra Rossfjord. Først forteller han om sin venn, Hilmar Andreassen fra Portvik i Laksefjord. De vokste opp sammen og det hendte vi drakk oss fulle i lag også, smiler Birger. Broren het Aksel og de mistet moren tidlig. Det var nød og sult i hjemmet. Det var Aksel som sa: - Vi vaks ikke opp, vi svalt opp. Men det er humoren til Hilmar, Birger vil fortelle om. Birger var Kjøllefjords første drosjeeier:

- Hilmars yndlingsforestilling overfor meg når jeg hadde kjørt han en tur og han liksom var vert og skulle gjøre opp for bilturen. Da tok han meg i handa og takka stort og sa helt alvorlig: Æ vet jo Birger, at det nøtte ikke å by dæ betaling. Og det fikk jeg heller ikke, når det var publikum til stede.

Hilmar var gift med Bjørg fra Springstein i Godvik. De hadde ikke barn. Hilmar var ryggoperert i Oslo og ble sendt til Bergen for rehabilitering og opplæring i å bruke korsett. Der ble han syk og fikk konstatert lungekreft på Haukeland sykehus. Før han ble utskrevet var han til samtale med overlegen, som sa at han etter rekonvalesensen skulle legge hendelsen bak seg og leve et normalt liv slik som før. Hilmar prostesterte mildt over legens utsagn, og sa at han aldri hadde trodd at han kunne begynne å drikke og slåss igjen.

Birger har en lun måte å fortelle de mest vanvittige historier, så jeg skriver og ler og nesten gråter om hverandre. Hilmar har forsonet seg med at livet går mot slutten, men humoren

er intakt. Da han besøkte Birger etter at helsevesenet ikke kunne behandle han mer, svarer han når Birger vil by han en "påtar":

- Nei takk, æ har begynt å slanke mæ. Æ tenke på kompis som skal bære mæ. Kitty syntes det var vondt å høre på Hilmar, men jeg brukte å si, at Hilmar har valgt sin vei, hvis han ikke sa og gjorde det han gjorde, så ville han gråte. Vi kunne begge slenge med leppa, som vi sier, men han hadde også ting som gikk inn på han. Han var en all right kar, men han levde kan du si et forlenget ungdomsliv, i og med at de ikke hadde barn.

En ting angrer Birger dypt på, da Hilmar skulle til det som viste seg å bli en siste kontroll på Hammerfest sykehus. Han spurte om Birger kunne ta bilen slik at de to kunne kjøre i lag.

- Det hadde jeg ikke tid til, og så døde han. Det samme skjedde med bestefaren min i Rossfjord. Det ble sendt bud etter meg, men jeg reiste ikke. Det er slike ting en ikke tar alvorlig nok og må leve med til en dør. Jeg følte at jeg sviktet Hilmar.

Spill for galleriet

Å kjøre drosje kunne være et slit, særlig i helgene, Birger kjørte den eneste drosjebilen i Kjøllefjord. Det hendte han kjørte hele natta, etter å først ha kjørt hele dagen. Kitty satt hjemme og tok i mot bestillinger og kom ut og møtte han med kjørelister – og mat han kunne ha i bilen. Det var et slit uten like, forteller Birger. Herulf Paulsen kjørte hest hos Birger i mange år. Da Herulf fikk sertifikat, ble han brukt som avløser på drosjebilen.

En gang skulle drosjesjåfør Birger kjøre Anna Myrvoll til stevne på Fiskarheimen. Hun bestiller også retur. Sjåføren kjører Anna til møtet og møter opp på klokkeslettet da hun skal hjem. Anna, som hadde problemer med å bevege seg, og derfor ikke var så ofte ute av hjemmet, sender en ut med beskjed om at møtet har vært så hyggelig, at hun ikke har lyst til å dra hjem ennå. Sjåføren får et nytt klokkeslett hvor Anna skal hentes.

- Så nå har jeg kjørt en tur og en bomtur. Så møter jeg opp siste

gangen – dette er jo lenge siden og pengene hadde en annen verdi -. Da hun går av drosjen stikker hun til meg fem kroner og sier: - Æ har fått den av gubben til drosjeturen, og den skal du ha! Jeg takket stort og var en opplevelse rikere, hun skulle betalt mye mer, men jeg kunne jo ikke ødelegge gleden for Anna, din tante, (søster til undertegnedes far) som var et slikt snilt menneske og trodde hun hadde betalt godt for seg. Så lett kan man bli avvæpnet tenkte jeg etterpå, ler Birger.

De elleville drosjehistoriene fortsetter. Denne gang går det ut over to damer som skulle med lokalbåten til Laksefjord. De betalte med 50 eller 100 krone seddel; dette er lenge siden og takstene var små.

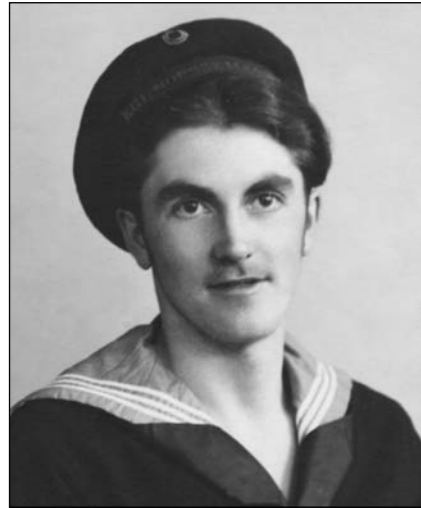
- Jeg tok i mot pengene og takket overstrømmende, og forsikret dem om at jeg var vant til å få så godt betalt. Og så sa jeg til dem, at jeg skulle huske på dem neste gang de kom til Kjøllefjord. Ingen av de to protesterte. Den ene mumlet forsiktig: Men vi er jo så sjelden her. Det hele var selvsagt en spøk, jeg "spilte for galleriet" som vanlig. Så da forestillingen var over, fikk damene igjen det de skulle ha og var glad for det.

Glad i folket

Det blir mange historier om liv og levnet i Kjøllefjord. Jeg trenger ikke spørre, det er nok å ta av i Birgers eminente hukommelse; og talegaver, ja det har han. Etter at kona Kitty dør flytter Birger til Tromsø, men han reiser til Kjøllefjord, med bil om sommeren og hurtigrute om vinteren.

- Så står jeg der på dekket, ser masse kjenninger komme strømmende, det har vært Storsamling i Honningsvåg. Folk som jeg har kjørt med drosja, som jeg har tømt dassen for; folk som jeg har kjørt på sykestua når dem var syk, folk som jeg har kjørt til kirkegården ved dødsfall. Det var jo ikke brøyting i mange år i Kjøllefjord. Alt som skulle forflyttes, måtte vi vognmenn gjøre. Vi hadde fire hester, og jeg hadde som mål at vi skulle dele likt på de tøffeste jobbene. Det kunne være å rykke ut om natta for

Birger Amundsen, kalt "Kjøllefjord", i marinen 1945/46. Marinefartøyet "Honningsvåg" som han var på, var opprinnelig en stor tråler som ble annektert av den norske stat, da den kom inn til trålerhavna Honningsvåg fra Barentshavet. Den ble så bygget om til marinefartøy.

Tre kjekke dresskledde karer. Fra venstre: Roald Lillevik, Varry Antonsen (Varry, et amerikansk, sjeldent navn) og Birgers kamerat, Hilmar Ludvik Andreassen. Kjøllefjord, en gang på 1940-tallet.

Birger Amundsen spiller trekkspill om bord på marinefartøyet "Honningsvåg". Birger spilte fiolin som barn. Fiolinen brant opp under brenningen av Kjøllefjord i 1944. Senere har det blitt mandolin og trekkspill; til husbruk, poengterer han. Foto: 1945/46.

sykekjøring, eller folk som skulle på hurtigruta, eller kjøre privèt (tømme stamp med ekskrementer). Og de folkene ser jeg strømme ombord. De har jeg levd sammen med, kanskje vært sint på, og tråkket dem på tærne i en eller annen sammenheng. Så står jeg der som en tilårskommen mann, og føler at jeg er glad i dette folket. Gulla, kan du skjønne det, at det går an? Der har jeg levd i Tromsø og savnet dette miljøet jeg reiste fra.

- Berge Vikeland sa da han flytta, at han etterlot seg ikke en uvenn i Kjøllefjord. Det tør ikke jeg si, at jeg ikke reiste fra en uvenn eller fem, selv om jeg ikke kan peke noen ut. Men, sier jeg, Kjøllefjord har ikke en uvenn sittende her i Tromsø. Jeg ser tilbake med bare takknemlighet for årene jeg har hatt i Kjøllefjord. Og for at min familie fant en havn i fattig-Norge den gangen. Og for at vi ble en av dem. Jeg var 63 år da jeg dro derfra. Jeg hadde brukt opp alt det beste i livet mitt. Der ligger foreldrene mine, der ligg kona mi, der fikk vi de fem barna våre, der har de gått på skole. Alt det der er mitt liv.

I Kjøllefjord treffer han vennene på Coop-kafeen. Han ramser opp Edmund Varfjell, Edmund Wallenius og Walter Karlsen.

- Disse karene var et leksikon, spesielt han Edmund Wallenius, han hadde kjempehukommelse. De folkene savner jeg.

Arthur Amundsen, far til Birger, var fosterbror til Alfred Myreng som var bestyrer på et fiskebruk i Kjøllefjord. Det var Myreng som hadde ordnet arbeid til Arthur og fått han og familien til Kjøllefjord. Myreng hadde to sønner, Arvid og Ivald. Myreng var også leder for De frie venners forsamling på Fiskarheimen, hvor alkohol ikke var tillatt i menigheten. Dette var i 1944.

- Han onkelen din, han Torvald Olsen (bror til undertegnede far), var en innbitt alkoholhater. Han står og flekker fisk, og han svettet mye han Torvald, så han slo skinnhua på skeive. Torvald står der og forklarer yngste sønnen til Myreng hvor mye han hater alkohol. Ja, han var så forbanna på brennevin, at kor han så

det, drakk han det opp for å få svi-neriet vekk. Torvald hadde en utrolig humor, flirer Birger.

Kjærlighet og fattigdom

Birger humrer ganske ofte, når han forteller en av sine mange anekdoter, men han har en annen side også. En side som journalist Inge Brox i avisen Finnmarken satte ord på, da han i 1984 intervjuet Birger og kalte reportasjen "Den utadventde grubler".

Arthur Amundsen, Birgers far, ble som spebarn "satt bort" til foreldrene til Alfred Myreng i Rossfjord. Der vokste han opp som fosterbarn.

Det var ikke populært, da Birgers mor Anna, som var kjøpmannsdatter fra gode kår i Rossfjord ville gifte seg med denne "bortbygtingen". En mann uten bakgrunn og sosial status.

- Mor valgte kjærligheten og fattigdommen. Vi var tre søsken, Dagmar, Lisette og jeg. Dagmar, den eldste vokste opp hos våre besteforeldre i Rossfjord. De var etter den tids vurdering velhavende. Dagmar vokste opp som prinsessen på erten, hun hadde alt vi ikke hadde. Men hun ble den ulykkeligste av oss, hun døde ulykkelig fordi hun ikke ble tatt med som familiemedlem da vi reiste til Finnmark. Sånn kan det bli når en begynner å betrakte ting fra en materiell vinkel.

Birger tar frem et album med bilder. Barna hans har oppfordret han flere ganger om å skrive sin historie, men jeg kommer til å dø uten å komme i gang, sier han.

- Her skal du se. Det vi snakket om nå hadde jeg ikke planlagt, det ble bare slik i samtalen... Altså det var skjebnen, så vi flyttet til Kjøllefjord i 1936. Det første vi gjorde i Kjøllefjord, var å feire sankthans med familien Myreng. Jeg var 12 og Lisette 14 år da.

Familien fikk seg et lite hus, hvor plassen var svært begrenset. Birger utdyper:

- Jeg hadde soveværelset mitt på hemsens. Det var ikke trapp opp dit, det var ei luke i taket over komfyren. Når jeg skulle opp dit, måtte jeg stå på komfyren og heise meg opp etter armene. Der var ikke vindu, ikke ven-

tilasjon, veggene var tapetsert med gamle aviser, som hang i laser ned fra veggene. Om sommeren var det så varmt at man koktes der oppe. Søstere min Lisette, hadde vi ikke plass til, hun fikk bo hos Alfred Myreng, som vi kalte onkel.

Lenge etter at Birger giftet seg med Kitty, tar han henne med for å vise henne Rossfjord hvor han er født. Han møter en mann og spør etter huset til Olav Sivertsen. En familie han har gode minner om. Olav laget skistaver og forærte Birger dem da han var en liten fattiggutt. Den gesten var en stor ting som Birger aldri har glemt. Sivertsens hus er revet for lengst, forteller en mann han møter.

- Du er nå ikke herfra, sier mannen. Ja, og nei, svarer jeg, for familien min flytta herfra, men jeg har trådt mine barnesko og gått på skole her i bygda. Vi følte oss så små og mindreverdige, Gulla, at jeg brukte aldri referanse til min egen familie. Jeg vet hva mine foreldre reiste fra i Rossfjord, de reiste fra ingenting.

Å trampe på et guttesinn

Da familien bodde i Rossfjord reiste faren på fiske. Det var måten å livberge seg på, siden de ikke hadde gårdsbruk. Han var på Lofotfiske, i Finnmark, ved Bjørnøya og Ishavet. Det medførte at han var lenge borte og familien så lite til han. Når sesongen sviktet, kunne det bli svært vanskelig økonomisk. Da måtte barna gå på bygda til bøndene og be om hjelp. Birger forteller om en fornedrende opplevelse som har satt dype spor i ham.

- Skumma melk var en sunn og god drikke. Den var kvalitativt bedre på den måten den var separert fra fløten den gang. Men hadde du ikke penger, så var det å gå på bygda og spørre fra mamma om de hadde "en droppe melk". Og jeg fikk melk, bøndene ga den skumma melken til kalvene, for dem var det ikke noe stort offer, men for oss var det en kjempegave å få.

Så kommer jeg inn til naboene som sitter ved kveldsbordet. Skulle høre fra mamma om en droppe melk, sier jeg. Kona i huset tar melkemugga og kommer bort til meg ved døra,

og skjenker en dråpe melk i spannet før hun går tilbake. Jeg var ikke fylt 12 år, og står og tenker hva gjør jeg nå. Hva gjør en fattigper i en slik situasjon. Skal jeg gå, jeg kan jo ikke spørre en gang til. Så sier kona, Birger skal du ikke gå, du ba jo om en droppe melk, og nå har du fått den. Når kinoforestillingen er over, kommer hun å fyller melk i spannet mitt.

Det er bare det, at hun trampet på et guttesinn for mer enn 75 år siden, og det sitter jeg i dag og forteller deg om. Du er så inderlig hjelpeløs når du er fattig.

Om tildragelsen skyldes uforstand, eller om nabokona virkelig syntes dette var morsomt, er Birger usikker på. For han var det en krenkende og svært ydmykende opplevelse.

Familien flyttet fem ganger i Rossfjord. Gutten Birger var plikttoppfyllende på skolen, men han ble mobbet. Barna skrev tabuord på tavlen og skyldte på han. Da dro læreren han så hardt i ørene, at de revnet. Han fikk en varig skade. Som voksen i Kjøllefjord, sprakk ørene hans i kulden.

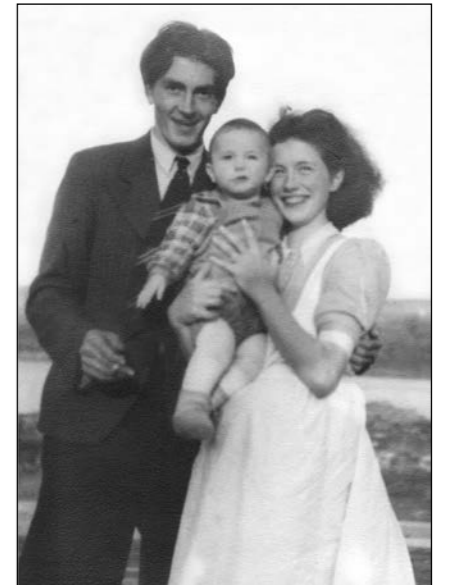
Det beste som har hendt meg

- Men det var slitets år hjemme i Kjøllefjord. Vognmanns-årene og slik som vi stod på da. Medaljen har sin bakside som mange ikke ser. Det bygget i Kjøllefjord som står igjen etter oss der, det er det bare vi som familie som vet hva det har kostet av slit, oppofrelse og uten å ha tid til ferie. Men det så ikke folk.

Så forteller Birger om en spesiell dialog han pleide ha med en mann i Kjøllefjord. Han navngir personen og medgir selv at det er dristig, men jeg skal jo vandre snart, sier han. Det virker som om det er viktig for Birger Amundsen å få fortalt sin historie, som han vet vil bli lest av kjentfolk. Kanskje han vil at mennesker i Kjøllefjord skal få vite om andre sider også, enn bare den om den tøffe og sterke mannen som engang var en kjent forretningsmann i Kjøllefjord. Og han er en stor humorist og kan kunsten å fortelle. Da de skulle montere de store glassvinduene i nybygget, måtte de engasjere glassmester fra Hammerfest.

Birger Amundsen, 25 år, står som nr to fra høyre. Ytterst til høyre står Ingmar Nyheim, 44 år. Begge fra Kjøllefjord. De to andre er ukjent. Vensmoen tuberkulose-sanatorium, Rognan i Nordland, 1949.

Ung lykke. Kitty og Birger Amundsen med sin førstefødte, Erling, født 1946. Birger møtte Kitty for første gang hos Susanna Akselsen, Kittys tante i Kifjord. Det var kjærlighet ved første blick.

Den første lille kiosken til Amundsen ble etablert i 1952. Den ble solgt til bolighus etter åtte år, da dette nybygget kom opp i 1960. Amundsen kiosk står det på skiltet, på taket. Her i vinterskrud. Kjøllefjord 1960-tallet.

Anna Oline Amundsens hjem i Rossfjord. Foreldrene het Marie og Albert Johansen. De drev landhandel, pelsdyrfarm, bakeri, og lagde lik-kister. De hadde og en frakteskute. Til høyre: Einar Mortensen, Birger Amundsens fetter. Foto: Ca. 1920.

- Så kommer en mann forbi, han stopper og sier: Men Birger sier han, du får det for godt på denne jord. Og jeg, jeg kan jo ikke la være, selv om jeg ikke oppfatter meg selv som blasfemisk. Ja, men sier jeg til mannen, er det ikke fortrøstningsfullt når vi to møtes i himmelen, så møtes vi på helt like vilkår. Da ble mannen alvorlig, og så svarer han: Men Birger, vi to kommer nok ikke til å møtes i himmelen. Gjett hvem som ble forferdet, det var jeg og jeg ga uttrykk for det, så jeg sier: Hva er det du står og sier, du er en aldrende mann og kristen, og så står du og forteller meg at vi to ikke skulle kunne møtes i himmelen? Hvorfor i all verden skulle ikke du komme til himmelen?

- Jeg hadde fornærma mannen noen dager før, derfor sa han dette om at jeg fikk det for godt her på jorden. Du vet bygdedyret, oppfunnet av forfatteren Tor Jonsson, det levde i Kjøllefjord også.

Birger trekker pusten et øyeblikk og jeg skynder meg å smette inn et spørsmål.

- Hvorfor reiste du fra Kjøllefjord?

- Æ va knekt, psykisk knekt etter Kittys død! Alt det som hadde betydning for meg, betydde ingenting. Og

jeg var nødt til å drive og ikke bare gi opp. Det var jo et personlig firma. Jeg måtte avvikle firmaet, selge, jeg ble ikke rik av det.

- Jeg fridde til Kitty da jeg var 18 år, nå så jeg en ørken fremfor meg. De 39 årene sammen med Kitty og ongan våres, det er det beste som har hendt meg. Så jeg visste ikke hva jeg skulle gjøre av det livet som var igjen. Jeg ble knust da Kitty døde, følte at alt var forjevnes. Vi hadde et mål, skulle avvikle når vi var 65 år, da skulle vi besøke ongan og vennan våres og være fri. En gang jeg var hjemme i Kjøllefjord, sa fru Sørbø til meg. Du må ikke sammenligne, du finner ikke en ny Kitty, og jeg fant ikke det. Det er greit, men jeg har i hvert fall lært, når jeg går i Storgata, så tenker jeg, du verden så mange skjebner som skjuler seg bak ansiktene vi ser her, du verden kor mye! Jeg ser folk som overvinne sorg og kommer videre og skaper seg et liv. Det er flott, men det er ikke gitt at alle klarer det.

Etter Kittys bortgang traff Birger igjen en barndomsvenninne fra Rossfjord. Det var ikke et kjærlighets-eventyr, sier Birger, men de ble venner. Gledy Mågøy bodde i Harstad og hadde vært mye plaget av sykdom

gjennom livet. Også hun døde etter en tid.

Tuberkulose og tro

Samtalen vår går litt frem og tilbake i tid. Når Birger er i gang med å fortelle noe, er han ustoppelig. Han er et taknemlig intervjuobjekt, å hale ordene ut av han er fullstendig unødvendig.

- Hvor gammel var du da du fikk tuberkulose?

- Jeg var 25 år og bodde i Kjøllefjord. Det var i hovedsak bare unge mennesker som fikk tuberkulose den gangen. Jeg kjørte is med hest fra fjellet, som jeg leverte til fiskeindustrien. Tusen kilos last hentet vi fra fjellet og kjørte ned. Jeg var så syk, at jeg lå på sleden da vi kjørte opp for å hente ny last. Legen sendte meg til sykehus. I Tromsø ble det påvist infiltrat i høyre lungetopp og jeg havnet på Vensmoen sanatorium i 1949.

På Vensmoen diskuterer legene hvilken behandling som er best for Birger. Legene behandler han med blåsing, hvor luft blåses inn i lunge-sekken og den syke delen av lungene kollapser, men den behandlingen lykkes ikke. Det vurderes thorakoplastikk, et stort og alvorlig inngrep, hvor

en fjerner flere ribben i øvre del av brystkassen, slik at deler av lungene faller sammen. Denne operasjonen førte ofte til store plager i form av redusert pustekapasitet og skjevhet i ryggsoylen.

Nå er Birger kommet i den pasientgruppen, hvor operasjon kan være aktuelt. Medisiner, som para-amino-salisylsyre (PAS), isocotin og Streptomycin er kommet, men prognosen ved slik behandling vil være usikker.

Hjemme i Kjøllefjord er Kitty alene med to små gutter. Siden de har levd i et tuberkuløst miljø, må hun reise hver tredje måned til sykehus for kontroll av seg selv og barna.

- Jeg hadde en periode på Vensmoen hvor jeg trodde, i motsetning til i dag, hvor jeg er en tviler, en agnostiker. Jeg bruker å si om min religiøse status, at jeg kunne ikke bli ateist, men jeg har vært en tviler hele livet. Og det får jeg leve -, og dø med også.

- Men på Vensmoen, der trodde jeg. Hvordan du skal formidle dette, vet jeg ikke, opplevelsen er helt usannsynlig. Og den er så naiv, så barnslig. Du går rundt og tror at du har en Gud som skal ta vare på deg som enkeltmenneske opp i alt dette kaoset vi har. Det er formastelig. Men jeg opplevde det på Vensmoen, og det var ikke dedikert av dødsangst, men det er klart at det var situasjonsbettinget.

Birger har reist i fra alt han er glad i, han er syk og innlagt på sanatorium. Og faren, hans kompanjong, er plassert på et pleiehjem i Pasvik, med langt fremskredne tuberkulose. Det er disse to syke mennene som driver bedriften i Kjøllefjord. De har en stall med fire hester, og et økonomisk ansvar både for seg selv, sin familie og andre som jobbet for dem. Det var en svært alvorlig situasjon, og det som skjedde har vært med på å prege livet mitt, sier Birger.

- Det var altså situasjonsbettinget, og jeg hadde sagt til Vårherre. Du som kjenner yrket mitt, du vil ikke kunne akseptere et sånt fysisk inngrep på denne kroppen som engang skal komme ut å gjøre jobben sin igjen. Så kommer det en dag, overlegen står der og snakker over hodet på meg til de andre legene: Hva skal vi si

til Amundsen i dag, skal vi gi han en dato? Det er jo utrolig, det går ikke an å formidle. Jeg skulle få reise hjem til livet, til gledene og pliktene der!

Far og sønn

Men prøvelsene er ikke over. Arthur Amundsen, hans far, er innlagt på et tuberkulosehjem i Pasvikdalen. Der holder han på å gå til grunne av vantrivsel. Birger ber overlegen på Vensmoen om hjelp, da faren ingen behandling får i Pasvik. Røntgenbilder og farens journal sendes overlegen. Han informerer Birger om at løpet er kjørt for faren. Det er en dødsdom, Vensmoen kan ikke gjøre noe for ham. Birger får likevel resept på PAS, som han kjøper og tar med hjem til faren, som i mellomtiden har fått lov av Helserådet å komme tilbake til Kjøllefjord, på den betingelse at kona Anna skal pleie han.

Arthur Amundsen får behandling med PAS og viser fremgang. Han går ut på små turer og må alltid ha et glass med seg til å spytte i, da tuberkulose er smittsomt. En dag kommer han fra legen, han er kjempeglad, prøvene hans er rene, nå kan han spytte i øst og vest uten problem, tror han. Sønnen må realitetsorientere sin far, noe som fører til et fortvilet og rasende oppgjør. Birger oppsøker distriktslegen og forteller hvilken skade han har gjort. Faren går rundt og tror han er smittefri og frisk, mens han er en sosial trussel for omgivelsene. Det blir et sterkt møte på legekontoret hvor både han og legen gråter. De neste prøvesvarene viser også at faren fremdeles er smittefarlig, og han dør i 1951, bare 51 år gammel.

- Da far var død ble rommet ryddet og sengetøy, madrassen, og alt annet brent nede i fjæra. Da hadde han sagt til meg at jeg ikke måtte kjøpe gravstøtte. Han mente at alt som ikke var nødvendig, var å kaste bort pengene. Den bårstua vi hadde (en bårstue var et lite hus, ofte beregnet for tjenestefolk, men som ble satt opp foreløpig i gjenreisningstiden etter krigens slutt i 1945), var så liten at du kunne ikke komme inn med ei kiste der. Der pleide mor han, uten vann og vask, uten hjelpemidler. Der døde han. Vi måtte

Lady var en uvanlig hund, en gløgg dame, som kunne gå på ski, forsikrer Birger med glimt i øyet. Når Birger gikk på ski hoppet Lady opp på skiene bak og fulgte med. Her leker hun med en ball. Bak skimtes Amundsens kiosk. Kjøllefjord på 1960-tallet.

Birger jr. (Bror) i kiosken foran hyllen med godterier. Han er skikkelig antrukket i skjorte og slips med pene sko og benklær. Kjøllefjord på 1960-tallet.

Dette er den siste forretningen Birger Amundsen bygget i 1968. Bygningen ble tegnet av Bernhoff Evensens arkitektkontor i Oslo, som tegnet hotellet i Kjøllefjord på samme tid. I dag er det hovedsakelig klær- og sportsutstyr som selges i forretningen. Foto: Bjørn Roald Lillevik, oktober 2012.

Parti fra Kjøllefjord før brenningen i 1944. Det bitte lille huset midt i bildet, til venstre for merket A, var familien Anna og Arthur Amundsens første selveide hjem.

ta ut hele fyllingskarmen for å få kista inn og ut. Opp i dette stod to sterke kvinner, min mor og Kitty.

- Den familien min, man blir forma på godt og ondt, det er så.. Far min var en fantastisk mann, sett med en sønns øyne. Han sa til meg: Da vi gikk i fullt arbeid, så fikk vi for lite tid til å lese. Men nu, sa han, når alt det andre er tatt fra oss, så får vi for mye tid.

Birger forteller om et møte med en mann i Rossfjord, som kjente hans far. De hadde rodd fiske i lag i mange år, den gang de ikke hadde linespell om bord og drifta var hard. Han skrøt av Birgers far og sa at det var en modig og dyktig mann. Og når han snakket med Birger, så var det som å høre hans far. For Birger var dette gull verdt å høre.

Ynk, blod og spetakkel

Minnene er utallige fra tiden i Kjøl-

lefjord. En av stedets unge karer stod på Coop-kafeen og heiv tomme flasker ned på veien. Birger griper inn og sier til unggutten hva han synes om oppførselen hans. Eier du veien også, svarer ungdommen. Birger holder opp hånden og viser han mellomrommet mellom tommel og pekefinger og sier: Ja, så mye, og det gjør du også, dette er en offentlig vei. Men gutten er en av Kjøllefjords unge tøffinger, som banner og truer Birger. Folk har kommet til og forventer slåsskamp. Gutten roer seg og Birger tror det var i respekt for hans alder at gutten trakk seg. Samme kveld kommer unggutten til kiosken, der Birger er i ferd med å rydde.

- Nå, ka sier du nå, sa han. Jeg svarer, at jeg synes det er sørgelig, at selv om dere har noen flasker øl innabords, at dere skal oppføre dere på en sånn måte. Da klappa han meg på skuldra og sa: Man må jo ha noe innabords for

å hamle opp med deg. Og freden var gjenopprettet.

- Og vet du, så skulle de ha hårvann uten fett og barbevann for å drikke. Det fikk de ikke kjøpt hos oss, og det var heite diskusjoner om det. Birger, du er jo dum, du taper bare omsetning på det, var omkvedet.

Men Birger holdt på sitt, han ønsket heller ikke at hans barn skulle få slengt etter seg at faren deres var en langer, som langet hårvann og barbevann til ungdommen.

Og han fortsetter sine historier om fortidens episoder på Amundsen-kiosken. En gang var det en kjent kjøllefjording, som drev og plaget kundene og ikke ville gå. Kitty varslet Birger som satt på kontoret og forberedte seg til et møte om kvelden i Helsehuset. Birger fikk mannen med seg ut, samtidig med at han skulle avgårde til møtet. Da skjedde det. Plutselig svinger

mannen seg rundt og tar tak i skjortekragen til Birger. På refleks slår han tilbake og treffer mannens øyebryn, som kløves. Det blir ynke og blod og spetakkel, så Birger tar han med til kjelleren i Helsehuset hvor det er vann, vask og papir. Der fikser Birger mannen og advarer han om at han ikke må stelle seg slik at det andre øyebrynet også går.

- Men koffer den historia, sier Birger og svarer selv. Nå var det blitt kulde mellom mannen og meg. Jeg hadde fått tilkjørt store lass med grus, for å fylle ut nedsiden av kiosken. Da jeg treffer mannen igjen, spør jeg om han vil spre grusen for meg. Det var ikke nei i hans munn. Han spredde grusen og gjorde en kjempejobb. Da han var ferdig skulle vi gjøre opp. Han tok da vel faen ikke betaling hos en kompis, dette var en kompisstjeneste. Men noen øller kunne han tenke seg, og det fikk jeg ordnet.

Det er det Kjøllefjord jeg snakker om, det er fakta.

Kjøllefjord skulle visst hvor glad jeg er i dem.

Hjem til slutt

Samtalen nærmer seg slutten. Birger snakker om Kitty.

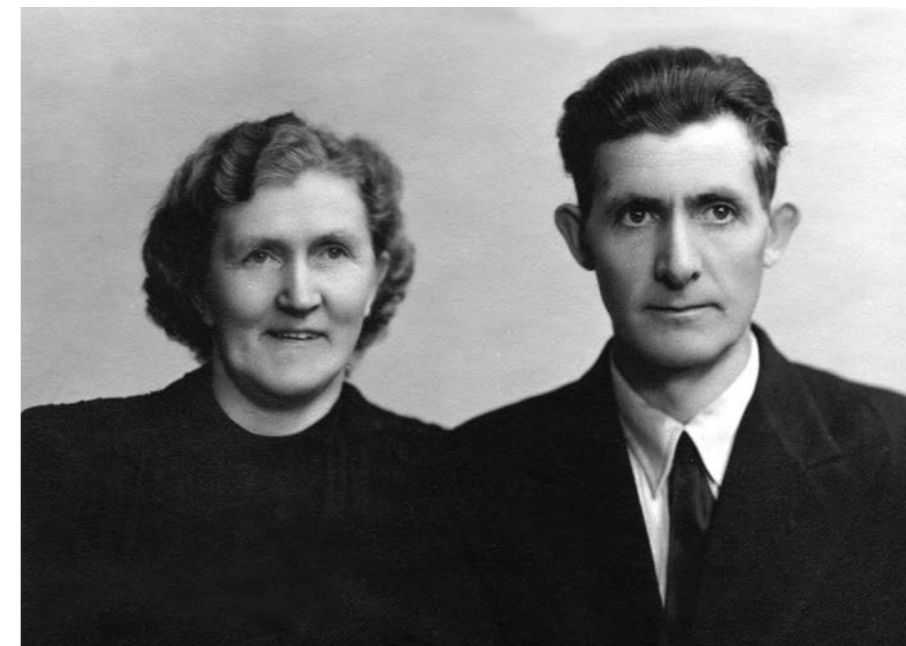
- Kitty var det mennesket jeg trengte. Hun hadde vilje til fred og forsoning. Jeg ble et helt menneske sammen med henne. Jeg er den jeg er på godt og ondt. Hvis jeg var ulykkelig sa Kitty: "Kjøllefjordingene kjenner deg fra mange sider, Birger". Jeg lever her i forvissning om at jeg skal hjem til slutt. Gravsteinen er ordnet, hvor begge våre navn skal stå.

Birger siterer et dikt:

Nærast er du når du er borte.
Noko blir borte når du er nær.
Dette kallar eg kjærleik –
Eg veit ikkje kva det er.

Før var kveldane fylte
av susing frå vind og foss.
No ligg ein bortgjømd tone
og dirrar imellom oss.

Tor Jonsson (1916-1951)

Anna Oline Amundsen født 1900, i Rossfjord. Hun døde i 1984. Arthur Marinius Amundsen, født 1900 i Tromsø. Han døde i 1951. Foto: Stavanger, 1945.

Blakken, en fjording. I tillegg til den hadde Amundsens vognmannsforretning tre dølahester. I sin tid var det tre vognmannsforretninger i Kjøllefjord. Far og sønn Amundsen, Håkon Svendsen og Ulrik Leonhardsen. Kjøllefjord på 1950-tallet.

Familien Amundsen. Kitty og Birger med barna. Fra venstre: Elin, Birger (Bror), Erling, Liss. Tone på fars fang. Kjøllefjord, julen 1962. Hunden Lady har sneket seg med på bildet.

Spinning er blitt et viktig tilbud i idrettshallen.

Spinning passer for alle

Vi er i idrettshallen i Kjøllefjord, og lengre fra verdenspressens fokus på dop-bruk innen sykkelidretten går det vel nesten ikke an å komme.

AV SVEIN RUNE WIAN

Aktiviteten er spinning på sykkel, og trimmerne i Kjøllefjord er voksne folk med ønske om å holde kroppen i form. Vi har tatt reklamen på ordet med at «det enkle er ofte det beste», så ei flaske med vann og en mandarin holder lenge for oss.

Spinning er en relativt ny trimaktivitet i Kjøllefjord, og etter oppstarten i 2008 er det i dag 15 - 20 stykker som benytter tilbudet som er i regi av IL Nordkyn. Spinning passer godt til voksne i alle aldre, og her kan kvinner og menn trene sammen uten at kjønn er avgjørende for treningsutbytte til den enkelte.

Kort fortalt går spinning ut på å følge takta til den musikken som

spilles av instruktøren samtidig som du selv regulerer belastningen på tråkket i sykkelen underveis. Slik kan du trene med den intensiteten og belastningen du selv ønsker mens du sitter eller står trygt på spinningssykkelen. Man kan godt si at den effekten du får av treningen er individuell samtidig som du trener i lag med andre.

Treningsøktene varer ca. 50 minutter som er fordelt på oppvarming, to spinningssøker delt med ca. 3 minutters pause og uttøying. Instruktører er Cathrine Sandvær Larssen og Kirsti Krogh. Tilbudet som IL Nordkyn har i dag passer for alle kategorier av trimmere.

Tirsdager kjører Kirsti ei moderat økt, mens Cathrine kjører ei hardøkt på torsdager. Fredager er det ei lett økt som passer godt for nybegynnere, og er du medlem av Mental Helse kan du trene i denne timen gratis.

Spinning er en veldig fin aktivitet for alle, og for de som f.eks.

måtte ha belastningsskader eller andre fysiske skader som hindrer annen form for trim eller trening er spinning et godt alternativ.

For noen av oss som også driver med landeveissykling eller terrenissykling i sommerhalvåret er spinning en meget god alternativ vinter trening. Tre av oss fullførte «Den store styrkeprøven» på 542 km mellom Trondheim og Oslo sist sommer, og grunnlaget for å klare dette ble lagt på spinningssyklene gjennom vinteren.

Har du lyst til å prøve spinning så hiv deg med, du trenger kun vanlig treningsutrustning og joggesko for å delta. Ønsker du mere informasjon kan du kontakte Kirsti på tlf. 909 19 559 eller Cathrine på tlf. 957 92 358. Timebestilling ordner du hos Hans «Kluffen» Karlsen i idrettshallen på telefon 78 49 86 04.

Vi kan love deg fin trim og ei god treningsøkt, og vil du ha hjelp til å bli kvitt noe av julefettet utover vinteren så er spinning løsningen. Velkommen skal du være.

Takker vinterfestivalen

Vinterfestivalen har for andre året på rad gitt penger til velferdsformål på sykehjemmet. I år fikk vi overrakt kr 4 000,- som var øremerket velferdstiltak. Vi brukte litt tid til å bestemme oss for hva vi skulle bruke pengene til, men en av tingene vi handlet inn med en gang, var sjokoladelikør. Det har flere av beboerne fått nytte godt av mang en kveld i høst.

Så var det å bli enige om hva resten av pengene skulle brukes til? På et personalmøte ble det foreslått å kjøpe nye gardiner til stuene. Dermed var det bestemt. «Gardinligaen» ble oppnevnt og nye gardiner og gardinstenger innkjøpt. Budsjettet sprakk, men etter en liten innsamling blant personalet på jobb, var pengene i boks. Vaktmester Jan Arne fjernet gardinbrett og monterte opp stenger i full fart slik at alt kom på plass til julebordet vårt.

Vi hadde det veldig koselig. Beboere, pårørende, ordfører, helse og omsorgsleder og legene deltok sammen med ansatte og flere frivillige som gjorde det mulig å gjennomføre årets julebord.

Det ble servert nydelig julemat av kokken vår Kjell Johansen og hans stab. Tusen takk til vinterfestivalen for

at dere gir av overskuddet til våre eldre på sykehjemmet. Vi er ikke akkurat bortskjemt med penger til så mange luksus ting, så vi er veldig takknemlige.

Hilsen beboere og personalet på sykestua

Pengegaven gjør at beboerne kan få en ekstra hyggelig førjulskveld.

Nye fagarbeidere

Da Lebesby kommunestyre var samlet 30. oktober, benyttet ordfører Stine Akselsen anledningen til å gratulere, dele ut fagbrev og blomster, og gjøre litt

stas på de som har valgt å tilegne seg viktig kompetanse. Etter utdelingen av fagbrevene, ble det servert kaffe og kaker.

Fra venstre: Kent Hansen (Energimontørfaget), Mona Persen (Renholdsoperatørfaget), Ester Persen (Renholdsoperatørfaget), Arnt Harjo (Aquakulturfaget), Lars Erik Aasved (Energimontørfaget), Hilbjørg Pedersen (Renholdsoperatørfaget), Sølvi Persen (Renholdsoperatørfaget), Mari Øien (Ambulansefaget), ordfører Stine Akselsen. Disse var ikke til stede: Jostein Pettersen (Svennebrev i tømrerfaget), Roger Olsen (Rørleggerfaget) og Martin Ellingsen (Fagbrev i fiske og fangst). (Foto: Toril Svendsen)

Mina, Lisa og Tina i dyp konsentrasjon. (Alle foto av Johmmy Myhre)

Juleverksted på Lebesby

AV JOHNNY MYHRE

Lebesby oppvekstsenter arrangerer hvert år juleverksted i månedsskiftet november/desember. Da har hver elev på forhånd fått velge to aktiviteter fra en liste som lærerne er i stand til å tilby.

Juleverkstedet arrangeres på ettermiddag/kveld slik at

foreldrene også kan få delta, både i aktiviteter og sosial sammenkomst. Foreldrene sørger for bevertning til pausen mellom aktiviteten. Hver aktivitet er 90 minutter.

Aktivitetene i år var gelelys, bivoksllys, maling på krukker, pepperkakebaking, julekort og kjeglenisser. Det virket som alle koste seg under aktivitetene og det er hyggelig at de fleste hjemmene tar seg tid til å delta på dette.

Så var nissen så og si ferdig for Wiebke og Iver Sverre

Emil og Even storkoset seg på juleverkstedet.

Her er 4.klassingene med resultatet av 48.200 byggeklosser. (Foto: Ingrid Lyngedal)

Leketøyskjeden RINGO fyller 30 år i år. I bursdags-gave har de fått to store byggeprosjekt i form av to bamser som bygges opp av LEGO-klosser. Klossene har blitt sendt landet rundt til alle RINGO-butikker i løpet av 2012. I uke 47 stod Kjøllefjord for tur!

Nordkyn Bok og Papir inviterte 4. klasse ved Kjøl-

lefjord skole til bamsebygging, klassen ved kontaktlærer Ingrid Lyngedal takket ja. To store paller kom med hurtigruta, og helgen før byggestart ble alt av klosser og utstyr som skulle brukes i byggeprosessen installert i klasserommet på skolen, og her ser dere resultatet etter to hele dager med byggevirksomhet blant 4. klassingene.

Vant tur til Legoland

AV TORIL SVENDSEN

Øyvind oppdaget konkurransen i et Donald Duck blad. «Lag noe fra der du bor» var tema. For Øyvind var valget enkelt, han bygde en kopi av gården de har i Friarfjord hvor han bor sammen med mamma Vigdis Larsen og pappa Uwe Klink. Konkurransen startet 10. september, og foregikk først med avstemning på nett. Så ble finalistene vurdert av en fagjury. Øyvinds bondegård var en favoritt fra starten, og stor var gleden 2. november da det endelig kom en mail fra Lego med ordene «Congratulations Øyvind, you are the winner!» Øyvind har alltid likt å bygge med lego, helst etter fri fantasi, og han gleder seg veldig til sommeren når de kan reise til Danmark. Premien (for to barn og to voksne) er fly fra Oslo, hotell i Le-

goland 2 netter, besøk i Legoland, på legofabrikken og i personalbutikken!

Øyvind Klink vant lego-konkurransen med denne flotte gården i Friarfjord.

Skumparty i mørketida

I november reiste klubbleder Unni Esp og en gjeng med spente ungdommer på besøk til nabokommunen Mehamn der de var invitert på skumparty. Første stopp var på restaurant for å kose seg og spise pizza. Det var ungdomsklubben i Mehamn som sto for arrangementet og 13 ungdommer fra juniorklubben var påmeldt. Til sammen kom det 27 unge Kjøllefjordinger for å være med på showet. Såpeskummet fosses og dansegulvet fyltes av danseglade ungdommer. Det var god stemning og kjekt å bli kjent med andre. Til tross for at det ble litt kaldt på slutten av kvelden var de fleste enige om at det var et supert arrangement. Ungdommen overnattet i storsalen på samfunnshuset og dagen etterpå ble det servert frokost før hjemreise med minibuss.

